

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 1620/10
Gabrijela BIBIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući dana 28. siječnja 2014. u Vijeću u sastavu:

Elisabeth Steiner, *predsjednica*,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Ksenija Turković, *suci*,

i André Wampach, *zamjenik tajnika Odjela*,

Uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 23. prosinca 2009.,

Uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena država i odgovore na očitovanje koje je podnijela podnositeljica zahtjeva,

Nakon vijećanja donosi sljedeću odluku:

ČINJENICE

1. Podnositeljica, gđa Gabrijela Bibić je hrvatska državljanka, rođena 1943. godine i živi u Vukovaru. Pred Sudom su je zastupali g. S. Radobuljac i gđa L. Horvat, odvjetnici iz Zagreba.

2. Hrvatsku vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Štefica Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

4. Dana 9. rujna 2003. Općinski sud u Vukovaru izdao je rješenje o ovrsi kojim je podnositeljici naloženo platiti novčani iznos tužitelju, trgovačkom društvu T., u građanskom postupku koji je bio pokrenut protiv nje.

5. Dana 15. ožujka 2006. Općinski sud u Vukovaru donio je presudu kojom je održano na snazi rješenje o ovrsi od 9. rujna 2003.

6. Dana 12. srpnja 2006. Županijski sud u Vukovaru odbio je žalbu podnositeljice i potvrdio prvostupanjsku presudu.

7. Dana 24. kolovoza 2006. podnositeljica je sama podnijela ustavnu tužbu.

8. Punomoćnik podnositeljice, S.R., dana 6. listopada 2006. podnio je ustavnu tužbu u njezino ime.

9. Niti jedna od ustavnih tužbi nije sadržavala zahtjev za naknadu troškova postupka pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske.

10. Dana 24. lipnja 2008. Ustavni sud je prihvatio tužbu podnositeljice i ukinuo je pobijane odluke, nalazeći da su niži sudovi pogrešno primijenili mjerodavne pravne propise i time povrijedili njezino pravo na jednakost svih pred zakonom, zajamčeno člankom 14. stavkom 2. Ustava Republike Hrvatske. Ustavni sud je naveo da je podnositeljica bila zastupana po S. Radoljubac¹.

11. U ponovljenom postupku pred redovnim sudovima trgovačko društvo - tužitelj povuklo je svoj tužbeni zahtjev. Stoga je 22. rujna 2008. podnositeljica zatražila naknadu troškova postupka.

12. Dana 29. rujna 2008. Općinski sud u Vukovaru utvrdio je da je tužbeni zahtjev povučen te je ukinuo svoj raniji nalog za isplatu. U pogledu troškova postupka, naložio je trgovačkom društvu - tužitelju da podnositeljici nadoknadi troškove koji su nastali u postupcima pred redovnim sudovima. Međutim, odbio je zahtjev podnositeljice u pogledu troškova njezinog pravnog zastupanja pred Ustavnim sudom.

13. Mjerodavni dio rješenja glasi:

„... o tim troškovima nadležan je i ovlašten za odlučivanje Ustavni sud Republike Hrvatske ... Ustavni sud Republike Hrvatske prihvatio je ustavnu tužbu tuženice i ukinuo presudu ovog suda ... i presudu Županijskog suda u Vukovaru ... te je predmet vratio ovome sudu na ponovni postupak ali ti troškovi koje je imala tuženica u vezi s ustavnom tužbom nisu učinjenic niti u tijeku, a niti u povodu ovog parničnog postupka ...“

14. Ovo je rješenje potvrdio Županijski sud u Vukovaru 27. svibnja 2009.

15. Ustavna tužba podnositeljice protiv ovog rješenja proglašena je nedopuštenom dana 26. studenoga 2009. jer se pobijano rješenje o troškovima postupka nije ticalo merituma predmeta i kao takvo nije bilo podobno za ocjenu ustavnosti.

¹ op.p. Prezime odvjetnika pogrešno je navedeno u izvorniku odluke i treba glasiti Radobuljac.

B. Mjerodavno domaće pravo i praksa

Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske

16. Mjerodavni dio Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 49/2002 od 3. svibnja 2002. godine) glasi:

Članak 23.

„U ustavnosudskom postupku svaki sudionik snosi svoje troškove postupka, ako Ustavni sud ne odluči drukčije.“

Članak 34.

„Ako ovim Ustavnim zakonom nije propisano drukčije Ustavni sud u postupku podredno smisleno primjenjuje odredbe odgovarajućih postupovnih zakona Republike Hrvatske.“

Zakon o parničnom postupku

17. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku („Službeni list SFRJ“, br. 4/1977, 36/1977 (ispravak), 36/1980, 69/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990 i 35/1991, i „Narodne novine Republike Hrvatske“, br. 53/1991, 91/1992, 58/1993, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 84/2008, 123/2008, 57/2011, 148/2011, 25/2013) na snazi u relevantno vrijeme, glasi:

Članak 151.

„(1) Parnične troškove čine izdaci učinjeni u tijeku ili u vezi s postupkom.

(2) Parnični troškovi obuhvaćaju i nagradu za rad odvjetnika i drugih osoba kojima zakon priznaje pravo na nagradu.“

Članak 164.

„(1) O naknadi troškova odlučuje sud na određen zahtjev stranke, bez raspravljanja.

(2) Stranka je dužna u zahtjevu određeno navesti troškove za koje traži naknadu.

(3) Zahtjev za naknadu troškova stranka je dužna staviti najkasnije do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima; a ako je riječ o donošenju odluke bez prethodnog raspravljanja, stranka je dužna zahtjev za naknadu troškova staviti u prijedlogu o kojem sud treba da odluči.

(4) O zahtjevu za naknadu troškova sud će odlučiti u presudi ili rješenju kojim se završava postupak pred tim sudom.“

...”

Članak 166.

“ ...

(3) Kad se ukine odluka protiv koje je podnesen pravni lijek i predmet vrati na ponovno suđenje, ostavit će se da se o troškovima postupka u povodu pravnog lijeka odluči u konačnoj odluci.

...”

Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika

18. Mjerodavne odredbe Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine“, br. 91/2004, 37/2005, 59/2007), na snazi u relevantno vrijeme, glase:

Tbr. 27.

1. Podnesci kojima se pokreće postupak pred Ustavnim sudom - 500 bodova;
2. Ostali podnesci u tijeku postupka - 50% nagrade iz točke 1.;
3. Zastupanje na raspravama - nagrada iz točke 1.;
4. Za rasprave na kojima se raspravljalo samo o procesnim pitanjima, ili je postupak obustavljen prije raspravljanja o glavnoj stvari, odvjetnik ima pravo na 50% naknade iz toč. 1. ovog tarifnog broja.“

Tbr. 50.

„Vrijednost boda iznosi 10,00 kuna.“

Sudska praksa Ustavnog suda Republike Hrvatske

19. U nizu odluka o duljini postupka (br. U-III A/854/2012, U-III A/4024/2011, U-III A/2828/2011 i U-III A/362/2009), u kojima je Ustavni sud prihvatio ustavne tužbe koje su se odnosile na duljinu postupka, zahtjevi za naknadu troškova postupka pred tim sudom odbijene su kako slijedi:

„U odnosu na zatraženi trošak [sastavljanja] ustavne tužbe, Ustavni sud ističe da sukladno odredbi članka 23. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, u ustavnosudskom postupku svaki sudionik snosi svoje troškove, ako Ustavni sud ne odluči drukčije.“

20. U odluci br. U-III-4558/2010 od 23. ožujka 2011., u kojoj je Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio ustavnu tužbu podnositelja nedopuštenom, zahtjevi podnositelja za naknadu troškova postupka pred tim sudom odbijeni su kao nedokazani:

„U odnosu na zahtjev za naknadu troškova postupka pred Ustavnim sudom, Ustavni sud ističe da u takvom postupku svaki sudionik snosi svoje troškove, ako Ustavni sud ne odluči drukčije (članak 23. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske).“ U svojoj ustavnoj tužbi, podnositelj nije dao razloge na temelju kojih bi Ustavni sud mogao odlučiti drukčije i odrediti podnositelju troškove nastale u postupku pred tim sudom.“

21. U odluci br. U-III-66/2010 od 29. svibnja 2013., kao i u ovom predmetu, Ustavni sud je ukinuo presude redovnih sudova i vratio predmet na ponovno suđenje, a zahtjev podnositelja za naknadu troškova postupka pred tim sudom odbijen je kako slijedi:

„U odnosu na zahtjev za naknadu troškova postupka pred Ustavnim sudom, Ustavni sud ističe da prema članku 23. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske svaki sudionik snosi svoje troškove, ako Ustavni sud ne odluči drukčije.“
Budući da Ustavni sud nije odlučio drukčije, podnositelj sam snosi svoje troškove.“

PRIGOVORI

22. Podnositeljica prigovara zbog činjenice da je sama morala snositi troškove ustavne tužbe koja je bila riješena u njezinu korist.

PRAVO

23. Podnositeljica prigovara zbog nemogućnosti da ostvari naknadu troškova svoje ustavne tužbe koja je bila riješena u njezinu korist. Sud je ispitao ovaj prigovor temeljem članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju, čiji mjerodavni dijelovi glase:

Članak 6.

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da sud pravično ... ispita njegov slučaj...“

Članak 1. Protokola br. 1.

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

1. Tvrđnje stranaka

24. Vlada prvenstveno tvrdi da se jamstva iz članka 6. Konvencije ne primjenjuju *ratione materiae* na odluke o troškovima postupka, budući da se takvim odlukama ne utvrđuju prava i obveze građanske naravi. Poziva se na presudu velikog vijeća u predmetu *Athanassoglou i drugi protiv Švicarske* ([VV], br. 27644/95, § 43., ECHR 2000-IV) i druge predmete na koje upućuje ta presuda. Također tvrdi da podnositeljica nije podnijela prigovor temeljem članka 1. Protokola br. 1.

25. Nadalje navodi da podnositeljica u svojoj ustavnoj tužbi nije zatražila naknadu troškova nastalih pred Ustavnim sudom, nije pružila dokaze da su sporni troškovi doista i nastali, niti je pred Sudom zatražila naknadu materijalne štete u tom pogledu. Iz tih razloga ne može se smatrati da je ona bila žrtvom povrede članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

26. Vlada također tvrdi da nije postojala potreba da podnositeljica bude zastupana po odvjetniku pred Ustavnim sudom. Podnositeljica je podnijela svoju prvu ustavnu tužbu bez punomoćnika te je Ustavni sud Republike Hrvatske prvenstveno ispitivao tu tužbu. Nije postojala potreba da odvjetnik podnositeljice također podnese ustavnu tužbu, posebice jer u njoj nije otvoreno nikakvo novo pitanje.

27. Podnositeljica tvrdi da je njezina ustavna tužba bila jedino pravno sredstvo koje joj je bilo na raspolaganju protiv grešaka redovnih sudova. Prema tome, ustavna tužba i s njom povezani troškovi bili su potrebni. Nadalje tvrdi da su redovni sudovi prilikom utvrđivanja troškova postupka trebali na postupak pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske podredno primijeniti članak 166. stavak 3. Zakona o parničnom postupku.

28. Podnositeljica također tvrdi da su troškovi njezina zastupanja pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske nedvojbeno nastali, imajući u vidu da je Ustavni sud izričito priznao da je imala punomoćnika. Konačno, ona tvrdi da bi bilo uzaludno podnijeti zahtjev za naknadu troškova Ustavnom sudu, jer je on učestalo i dosljedno odbijao dosuditi troškove postupka strankama koje su dobile spor.

2. Ocjena Suda

29. Sud smatra da nije potrebno ispitati sva očitovanja stranaka, jer je zahtjev u svakom slučaju nedopušten zbog sljedećih razloga.

30. Sud prvenstveno primjećuje da je spor u ovom predmetu nastao u svezi troškova zastupanja podnositeljice po odvjetniku pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske.

31. U odnosu na odluku podnositeljice da bude zastupana po odvjetniku pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, Sud takvu odluku ne smatra neopravdanom, imajući u vidu da Ustavni sud odlučuje o složenim pitanjima koja se tiču zaštite temeljnih prava i sloboda. Za osobe koje nemaju pravno obrazovanje i iskustvo, takva pitanja mogu biti teže shvatljiva (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Pham Hoang protiv Francuske*, 25. rujna 1992., § 40., Serija A br. 243.). Sud nadalje smatra da Vlada nije dokazala da su naknade za zastupanje po odvjetniku koje su nastale bile previsoke. U stvari, one su fakturirane u skladu s primjenjivom Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika, dok je Ustavni sud u svojoj odluci potvrdio da je podnositeljica bila zastupana po odvjetniku S. Radoljubac. U takvim okolnostima, Sud smatra da troškovi zastupanja pred Ustavnim sudom nisu bili neopravdani.

32. Međutim, Sud ne može zanemariti činjenicu da podnositeljica nije podnijela zahtjev za naknadu tih troškova Ustavnom sudu.

33. U vezi s time, Sud primjećuje da je članak 33. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske povjerio Ustavnom sudu jasno i isključivo pravo na donošenje odluka o troškovima koji su pred njim nastali. U ovom predmetu, izostanak zahtjeva za naknadu troškova značio je da Ustavni sud nije mogao dosuditi troškove podnositeljici.

34. Nakon što je Ustavni sud vratio predmet podnositeljice na ponovno suđenje te je u ponovljenom postupku donesena konačna odluka, podnositeljica je Općinskom sudu u Vukovaru podnijela zahtjev za naknadu svih troškova nastalih u postupku, uključujući i troškove njezina zastupanja po odvjetniku pred Ustavnim sudom. Općinski sud u Vukovaru odbio je zahtjev podnositeljice u spornom dijelu, navodeći da te troškove može dosuditi samo Ustavni sud. Imajući u vidu prethodno navedeni članak 33. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, Sud prihvaća obrazloženje Općinskog suda u Vukovaru.

35. U ovim okolnostima Sud nalazi da prigovor podnositeljice, u pogledu činjenice da joj trošak nastao u postupku pred Ustavnim sudom nije dosuđen, ne ukazuje ni na kakvu povredu odredaba Konvencije, te se stoga treba smatrati očigledno neosnovanim i treba ga odbiti u skladu s člankom 35. stavcima 3 (a) i 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Proglašava zahtjev nedopuštenim.

André Wampach
Zamjenik Tajnika

Elisabeth Steiner
Predsjednica